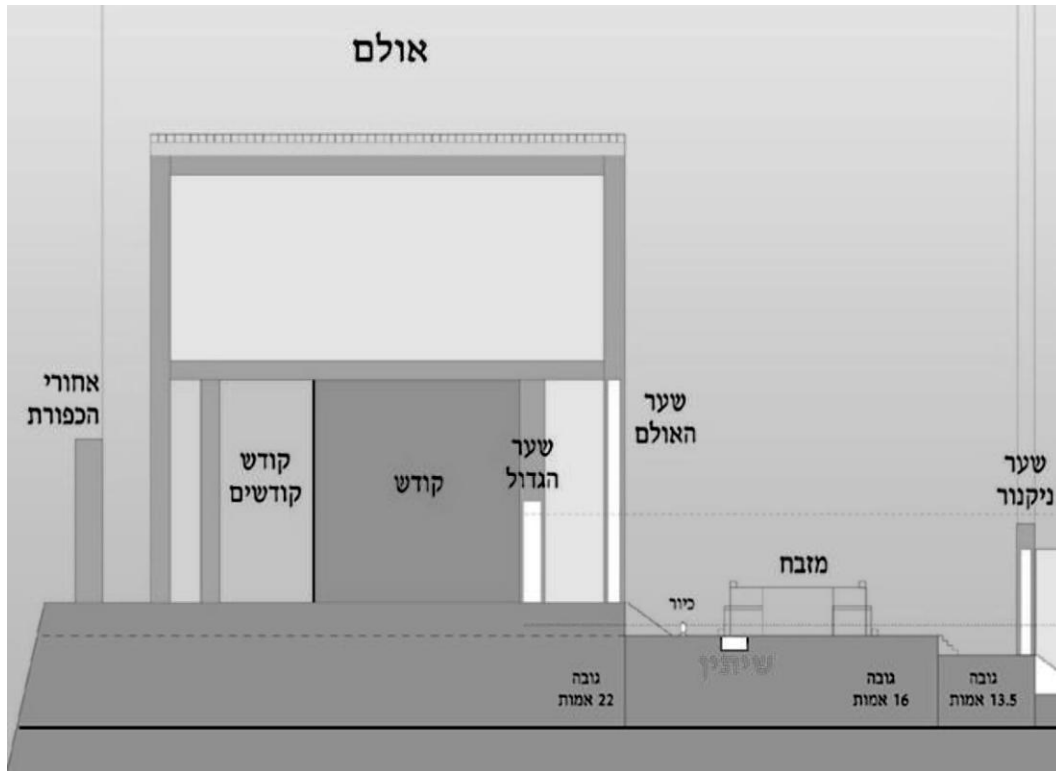

פרק שמיני

חיבור המזבח לרצפת העזרה

- א. המזבח צריך להיות מחובר לרצפת העזרה.¹
- ב. חיבור המזבח לרצפה נעשה בעת יציקת 'יסוד המזבח', כשהטיט המחבר את אבני היסוד זו לזו, מחבר את היסוד כולו לרצפה.²
- ג. אסור לחפור מתחת למזבח בורות או מחילות הנוגעות בתחתית המזבח, שכן בכך נפגע חיבור המזבח לרצפת העזרה.³
- ד. מאידך, מצווה לחפור מתחת לפינה הדרומית מערבית של המזבח בור ("שית") לקליטת נסכי היין והמים המתנסכים על המזבח,⁴ בור זה הוא חלק ממבנה המזבח, ובגלל היותו קטן⁵ - אין הוא פוגם בחיבור המזבח לרצפת העזרה.⁶
- ה. מותר לחפור מתחת למזבח בורות ומחילות שאינן נוגעות בקרקעיתו של המזבח.⁷

בתמונה ניתן לראות את בור השיתין שמתחת למזבח. בור זה קטן מאד במידותיו ביחס למזבח, ולפיכך אין הוא גורם במציאותו לנתק בין המזבח לאדמה, והמזבח כשר!

1. מכילתא יתרו י"א; זבחים נח,א; רמב"ם בית הבחירה א,ג.

2. זבחים נד,א.

3. רמב"ם שם, וכן הוא דעת כל הפוסקים.

4. מידות ג,ג; רמב"ם בית הבחירה ב,ב.

5. בתשובות הגאונים מובאת מסורת שהשיתין היו בגודל 1*1 אמה - בור קטנטון, שאינו יכול לפגוע בחיבור המזבח לאדמה, שהרי גודלו של המזבח הוא 32*32 אמה.

6. תוס' בזבחים סב,א ד"ה ולא על; תפארת ישראל למידות פ"ג אות י"ג.

7. כך פירשו בדעת הרמב"ם אבן האזל, הר המוריה והיריעות שלמה שם, כך פסק בשו"ת ציץ אליעזר ח"ט סימן י"ג, וכן פירש המלבי"ם (שמות כ,א). דיון רחב בנושא ראה בשער יסודות ההלכה פרק יא.